

Dilemman

1. Det är onsdag förmiddag och du går med datorn under armen från ett möte till ett annat. Det är absolut inte bråttom, så du hinner ta en kopp te. Men se där i korridoren möter du en kollega som ser ytterst munter och upprymd ut. Du hinner näst intill inte säga hej innan hen i snabbt tempo berättar att hen har något så otroligt kul att berätta. Din kollega böjer sig närmare, lite lätt dramatiskt mot dig och säger:

- Jag gjorde *världens* klipp igår! Jag köpte aktier, en rejäl post i ett specifikt företag – ja du vet nog vilket jag menar...

Din kollega ser din frågande uppsyn och du fortsätter nu med sänkt röst,

- Ja, jag köpte aktier i *det* företaget och utifrån vad jag kan se av våra bedömningar och beslut är det ett riktigt bra företag!

Frågor

- Vad kan vara problematiskt i den här situationen?
- Hur skulle du agera i den här situationen?
- Vilket stöd kan vi finna i den statliga värdegrunden för den här situationen?

2. Ellen har projektlett införandet av ett nytt ekonomisystem på myndigheten. Det har varit en lång process, och inte helt problemfritt, men nu är systemet infört och allt verkar fungera som det ska. Under införandet har Ellen arbetat tillsammans med flera konsulter från leverantören och speciellt mycket har Ellen arbetat med Jan. Jan är väldigt trevlig och Ellen och Jan har kommit riktigt bra överens. Tillsammans har de slitit sitt hår åt oväntade problem, testat funktioner, svurit åt integrationer som inte har fungerat och successivt bockat av den ena punkten efter den andra på den långa projektlistan.

Ganska ofta äter Ellen och Jan lunch tillsammans. En dag, efter ett riktigt intensivt arbetsmöte, äter Ellen och Jan lunch på en restaurang i närheten av jobbet. När Ellen har ätit passar hon på att gå på toaletten. Väl tillbaka ute i restaurangen har Jan redan betalat lunchen med sitt kreditkort.

Frågor

- Hur skulle du reagera?
- Kan relationen förstöras av att man tackar nej?
- Hur skulle du göra i den här situationen?
- Vilket stöd kan du finna i den statliga värdegrunden för den här situationen?

Datum
2017-04-21

Enheten för värdegrundsfrågor

3. ”Varför ska jag behöva redovisa det? Det handlar faktiskt om mitt privatliv!” Christina blänger på sin chef Anna med vresig blick. ”Du förstår väl att det spelar roll” säger Anna och försöker förklara att hon verkligen respekterar Christinas privatliv men ibland måste man ställa frågor ändå. ”Jag hörde att du pratade om att du hade ett eget företag som sysslar med revision och eftersom du arbetar som revisor här så kan det vara fråga om en bisyssla. Det måste du i så fall redovisa för myndigheten.” ”Vad jag gör på min fritid har inte ni med att göra. Jag löser mina arbetsuppgifter och du är nöjd med min arbetsinsats så låt bli att rota i det som inte angår dig” fräser Christina. Anna vet inte riktigt hur hon ska bemöta Christina och ber henne därför att gå och prata med chefjuristen Anders. Christina stönar inombords men traskar iväg till Anders för att få det överstökad.

Anders är inte direkt Christinas favorit. Som alla jurister hon känner är han torr, tråkig och långrandig. Hänvisar i det oändliga till paragrafer hit och dit och så är det detta eviga ”å ena sidan och å andra sidan”.

”Bisysslor” säger Anders och fortsätter: ”Det finns en reglering om bisysslor i lagen om offentlig anställning och huvudregeln är att man inte får ha en bisyssla om det kan rubba förtroendet för opartiskheten eller skadar myndighetens anseende.” Han pratar på i det oändliga tycker Christina. ”Förtroendeskadlig... arbetshindrande... konkurrens...”

”Jag har till exempel själv en bisyssla” säger Anders avslutningsvis. ”Jag håller klätterkurser och föredrag om klättring. Det redogjorde jag för när jag anställdes och så fyllde jag naturligtvis i blanketten till personalakten. Har du sett mina klätterbilder?” Innan Christina hinner protestera har Anders tagit fram sin egen webbplats med bilder från senaste klätterresan i södra Frankrike. Anders entusiasm för klättring är svår att stå emot. När hon går därifrån har hon huvudet fullt av bilder med hissande utsikt och lodräta bergsvägar. ”Anders – han som verkar så tråkig” tänker Christina och undrar om hon faktiskt hade anmält sig till en klätterkurs? ”Men vad sa han egentligen om bisyssla?”

Frågor

- Vad ser du som problematiskt i den här situationen?
- Vilka bisysslor skulle kunna vara ett problem i vår verksamhet?
- Vilket stöd kan du finna i den statliga värdegrunden för den här situationen?

4. Efter en konferens får du en förfrågan om att skapa kontakt med en leverantör på LinkedIn. Samtidigt kommer en förfrågan från samma leverantör om att bli vän på Facebook.

Du börjar fundera: Är det okej att skapa kontakt på LinkedIn med en leverantör? Kan en kontakt på LinkedIn jämföras med att byta visitkort? Kan andra leverantörer (befintliga eller potentiella) misstycka? Kan ett nej på en kontaktförfrågan uppfattas som oproffsig och lite konstigt för leverantören?

Frågan är

- Vad kan vara svårt i den här situationen?
- Hur skulle du göra i den här situationen?
- Vilket stöd kan du finna i den statliga värdegrunden för den här situationen?

Datum
2017-04-21

Enheten för värdegrundsfrågor

5. Hösten har övergått i ett vackert vinterlandskap. De senaste dagarnas myckna snöfall har skapat en tystnad och ett lugn på gator och torg, men på kontoret råder febril verksamhet. Det är en hel del som ska hinnas klart innan autosvaret på mejlen träder in. På tal om mejlen... Igår kom inbjudan till årets luciafirande. I år ska hela enheten gå till den närbelägna kyrkan och lyssna på skönsång för att som det står... ”komma i traditionsenlig julstämning...” Längre ned i mejlet står det att det efter stunden i kyrkan bjuds på alkoholfri glögg och lussebulle i församlingshemmet. Idag är sista dagen att svara om du kommer delta och

Frågan är

- Vad kan vara svårt i den här situationen?
- Hur skulle du göra i den här situationen?
- Vilket stöd kan du finna i den statliga värdegrunden för den här situationen?

6. En medarbetare skapar på sin fritid en privat tråd på ett forum på internet. Medarbetaren lägger in egna kommentarer och det framgår att medarbetaren arbetar på myndigheten. Medarbetaren svarar på allmänna frågor om myndigheten och ger svar på frågor i enskilda fall. ”Dialogen” på forumet pågår ett tag.

Frågan är

- Är det som medarbetaren gör okej?
- Vad kan vara svårt i den här situationen?
- Hur skulle du göra i den här situationen?
- Bli det någon skillnad om medarbetaren uppträder helt ”privat”?
- Vilket stöd kan du finna i den statliga värdegrunden för den här situationen?

7. Hasse har äntligen blivit klar med det svåra myndighetsbeslut han har jobbat så länge med! Det var inget lätt beslut eftersom det kommer få långtgående negativa konsekvenser för de som beslutet gäller. Hasse lägger upp en bild på Facebook av en champagneflaska med undertexten ”Because I’m worth it”. I kommentarsfältet har en kollega som också har varit involverad i beslutet skrivit: ”Visst är du det en dag som denna!”

Frågor

- Finns det någon anledning att ha synpunkter på Facebookinlägget? Varför?
- Gör det någon skillnad om Hasse i själva verket firar att han just klarat av att springa ett maraton?
- Vilket stöd kan du finna i den statliga värdegrunden för den här situationen?

8. Det är fredag kväll och middagen är nästan klar. Kanske lite mer salt...? Så – perfekt!

Vad skönt att alla kunde komma och visst är det underbart att höra tre generationer skratta och prata. Då ringer det på dörren. Oj, är vi för högljudda? Lägenhetens ljudisolering är ju dessvärre inte den bästa. Tanken slår dig, när sjuåringen tittar ut i köket och säger:

Datum
2017-04-21

Enheten för värdegrundsfrågor

- Det står en tant utanför dörren och vill prata med dig

Reflexmässigt torkar du av händerna på handduken i köket och går ut i hallen. Där står ju grannen och ler, räcker fram en flaska vin och säger:

- Ja, jag hörde att du hade avancerat på myndigheten! Ville bara gratia och tänkte att den här kanske kan vara till glädje ikväll när du firar?!

Frågor

- Vad kan vara utmanande med den här situationen?
- Hur skulle du agera i den här situationen?
- Påverkas ditt ställningstagande av om du känner till att grannens fru får sjukersättning från Försäkringskassan?
- Finns det stöd i den statliga värdegrunden för hur du kan agera?

9. Johan är jurist och har i många år arbetat på Länsstyrelsen. Av olika privata anledningar orkade han inte med sitt arbete där och började som administratör på en annan myndighet. Han presterar bra på det nya arbetet men avviker socialt genom att vara ganska tystlåten samtidigt som han inte drar sig undan helt. Han sitter hellre och fikar med juristerna på myndigheten än med administratörerna och följer ofta med ett gäng av juristerna och äter lunch.

Till en början skämtar de andra administratörerna med honom och kallar honom för Juridikprofessorn. Johan upplever det först inte som illa menat, men successivt blir jargongen mer nedlåtande. Flera gånger får han höra anspelningar om att han inte passar in på arbetsplatsen. Det sägs skämtsamt och Johan har därför svårt att bemöta det. Men det blir allt mer elakheter och till slut är det nästan ingen som kommunicerar normalt med Johan. Johan mår allt sämre men tar inte upp det med sin chef Eva.

När Eva är i närheten är kollegorna mer återhållsamma med kommentarer. Vid ett tillfälle råkar Eva ändå höra ett skämt som sägs på bekostnad av Johan. Eva ingriper inte men börjar misstänka att skämten är mer regel än undantag.

Frågor

- Vad ser du som problematiskt i den här situationen?
- Hur tycker du att Eva borde hantera situationen?
- Vad skulle det kunna leda till?
- Finns det stöd i den statliga värdegrunden för hur du kan agera?

10. Vi hade en vikarie i receptionen, Soma, från Iran. Hon var mycket ambitiös och visade att hon var angelägen om att få vikariatet förlängt och gärna en tillsvidareanställning. Men det var flera som retade sig på hennes brytning. Okej, hennes svenska var inte perfekt men det var absolut inget problem att förstå henne, vare sig skriftligt eller muntligt. När hennes vikariat gick ut hade det varit möjligt att förlänga det men jag lyssnade på hennes kollegor som uttryckte oro över att hon skulle missförstå viktig information som ibland kunde ges av upprörda personer som kom in eller ringde till myndigheten. Nu i efterhand undrar jag om jag hade agerat annorlunda om Soma hade hetat Siv. Hade jag då erbjudit

Datum
2017-04-21

Enheten för värdegrundsfrågor

hennes någon kompetensutveckling för att komma till rätta med det hon behövde bli bättre på?

Frågor

- Vad kan vara utmanande med den här situationen?
- Hur skulle du agera i den här situationen?
- Finns det stöd i den statliga värdegrunden för hur du kan agera?

11. Märkligt... Nu kom din chef förbi igen, tredje gången bara den här veckan och var ovanligt engagerad i ett ärende som du hanterar. Efter en del välformulerade frågor om hur det går, markerar hen tydligt att ditt beslut bör gå till den försäkrades fördel. Eller... inbillar du dig bara?

Nej, det var ju samma sak förra veckan. Det är ingen inbillning! Samtidigt är det så märkligt när det är glasklart att den försäkrade ska ha ett negativt beslut...

Ska bara, tänker du och googlar...

... och inser snart att den försäkrade sannolikt är nära vän till chefens chef...

Frågor

- Vad kan vara svårt i den här situationen?
- Hur skulle du hantera situationen?
- Vilket beslut skulle du fatta?
- Vem skulle du fråga om råd?
- Vilka/vilket råd skulle du ge en kollega som berättar att hen är i den här situationen?
- Vad finns det för stöd i den statliga värdegrunden och vår etiska kod?